

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ігор СОКОЛЮК, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2008 р. Уманський державний аграрний університет за спеціальністю Облік і аудит, працює на посаді молодшого наукового співробітника відділу розвитку підприємництва в Державній установі «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України», м. Одеса, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 01 травня 2026 року № 01-05/44, у складі:

Голови разової спеціалізованої

вченої ради –

Інні ЧЕРНЕГИ, доктора економічних наук, професора, професора кафедри підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів –

Володимира ЛАГОДІЄНКА, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, Одеський національний технологічний університет;

Олени ДРУГОВОЇ, доктора економічних наук, доцента, професора кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця;

Рецензентів –

Оксани БАНАР, доктора економічних наук, професора, професора кафедри підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет;

Оксани ФРОТЕР, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри економіки, Уманський національний університет;

на засіданні 17 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування Ігорю СОКОЛЮКУ на підставі публічного захисту дисертації «Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях» за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Юлія НЕСТЕРЧУК, доктор економічних наук, професор, Уманський національний університет, професор кафедри

підприємницьких та соціальних технологій.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 25 наукових публікацій за темою дисертації, з них 7 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 17 – тези доповідей Міжнародних науково-практичних конференцій та 1 публікація у інших виданнях.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Pokynchereda, V., Bondarenko, V., Pravdiuk, N., Ivanchenkova, L., & Sokoliuk, I. (2023). Corporate social responsibility in Ukraine under martial law: accounting aspects. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 45(4), P. 427–437. <https://doi.org/10.15544/mts.2023.42>. (0,79 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,16 ум. др. арк. і полягає у визначенні облікових аспектів корпоративної соціальної відповідальності підприємств в умовах воєнного стану).

2. Соколюк К. Ю., Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Напрями вдосконалення мотивації праці на підприємстві сфери послуг: особливості реалізації в кризовий період. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. Херсон. 2023. Вип. 4(83). С. 107–113. URL: <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.4.14> (0,81 ум. др. арк. особистий внесок автора становить 0,60 ум. др. арк., і полягає у визначенні та наданні характеристики напрямів вдосконалення мотивації праці через систему соціальних пакетів).

3. Соколюк К. Ю., Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Покращення системи соціального захисту населення в кризовий період через призму залучення соціальних підприємств у транспортній галузі. *Економіка і організація управління*. 2024. Вип. 2(20). С. 216–226. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.20> (0,87 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,60 ум. др. арк. і полягає у визначенні механізмів діяльності соціальних підприємств у транспортній галузі та їх характеристики, особливості змін в системі соціального захисту в умовах війни та запропоновано напрями розвитку соціального партнерства).

4. Соколюк К. Ю., Соколюк І.Ю. Розбудова агропромислових ринків України на локальному рівні: роль та значення для розвитку лікувально-курортної сфери у повоєнний період. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2025. Вип. 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.66> . (0,50 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,30 ум. др. арк. і полягає у вивченні особливостей розвитку крафтового виробництва та його вплив на інтеграцію агропродовольчих систем із лікувально-оздоровчим туризмом).

5. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Розвиток соціального підприємництва на сільських територіях в умовах війни: теоретичний аспект. *Агросвіт*, 2025 Вип. 12. С. 31-40 (0,71 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,50 ум. др. арк. і полягає у вивченні умов розвитку соціального підприємництва на сільських територіях).

6. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво в Україні: перспективи для сталого розвитку сільських територій. *Підприємництво та інновації*. Випуск 38, 2025. Видавничий дім «Гельветика», С. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.24>. (0,84 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,63 ум. др. арк. і полягає у визначенні та характеристиці перспектив розвитку соціального підприємництва на сільських територіях).

7. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Особливості фінансування розвитку соціального підприємництва в Україні. *Агросвіт* №23 (грудень 2025), С. 61-71. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.23.61> (0,93 ум. др. арк., особистий внесок автора становить 0,70 ум. др. арк. і полягає у визначенні шляхів та методів фінансування діяльності соціальних підприємств в Україні).

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Володимир ЛАГОДІЄНКО, офіційний опонент, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, Одеський національний технологічний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. При характеристиці ступеня наукової розробки проблеми у вступі до дисертації автор аналізує переважно праці вітчизняних фахівців. Разом з тим, у самій роботі використано значну кількість праць іноземних науковців, що відображено у списку джерел. Доцільно було б відобразити внесок зарубіжних вчених і в аналітичному огляді у вступі.

2. У додатку до дисертаційної роботи надзвичайно детально розглянуто аспекти податкової політики щодо соціальних підприємств. Однак безпосередньо у тексті роботи про даний додаток не згадується, а представлені в ньому матеріали не повною мірою інтегровані в основну частину дослідження.

3. Потребує додаткового обґрунтування вибір часового горизонту для аналізу тенденцій розвитку соціального підприємництва у другому розділі, особливо в частині врахування форс-мажорних обставин воєнного стану.

4. При проведенні SWOT-аналізу автору варто було б чіткіше розмежувати загрози зовнішнього середовища та внутрішні слабкі сторони новостворених соціальних підприємств у сільській місцевості.

5. Розглядаючи відмінності між СП та КСВ, доцільно було б надати авторське бачення механізму трансформації традиційного агробізнесу в соціально-орієнтований.

6. Наукове положення щодо ролі ВПО як ресурсу розвитку сільських територій потребує більш глибокої деталізації в контексті розробки дорожньої карти їхнього залучення до соціального підприємництва.

7. У третьому розділі, при описі організаційного забезпечення розвитку соціального підприємництва, варто було б приділити більше уваги ролі

цифрових платформ у просуванні продукції крафтових виробників.

Олена ДРУГОВА, офіційний опонент, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Відсутність оцінки соціальної діяльності СП. У другому розділі автор приділяє значну увагу фінансово-економічним показникам діяльності суб'єктів господарювання, проте в роботі бракує комплексної оцінки саме соціальної результативності (наприклад, через індикатори SROI), що є визначальним для ідентифікації бізнесу як «соціального».

2. Відсутність сполучного тексту між окремими таблицями. Спостерігається відсутність тексту між таблицями 3.17 та 3.18 на сторінці 195, які слідують одна за одною без належних авторських коментарів та логічних переходів.

3. Доцільно було б чіткіше визначити «точки перетину» категорій СП та КСВ, зокрема умови трансформації ініціатив агрохолдингів у стійкі моделі соціального підприємництва.

4. Недостатньо розкрито механізми мотивації внутрішньо переміщених осіб до самозайнятості саме в аграрному секторі, враховуючи специфіку сільського способу життя.

5. Дискусійним залишається питання стабільності наповнення місцевих бюджетів у разі впровадження запропонованих податкових преференцій для соціальних підприємств.

6. Варто було б ширше проаналізувати ризики конкуренції крафтових виробництв з боку великих промислових виробників при виході на ринки ЄС.

7. Висновки до окремих підрозділів мають дещо лаконічний характер і не завжди відображають усю повноту аргументації, наведеної в основному тексті.

Оксана БАНАР, рецензент, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Запропоноване автором узагальнене трактування поняття «соціальне підприємництво» як діяльності, «покликаної вирішити соціальні проблеми та задовольнити потреби суспільства» шляхом досягнення соціального та економічного ефектів, видається дещо звуженим. На нашу думку, така характеристика не повною мірою розкриває багатогранність терміну, оскільки сучасне соціальне підприємництво відіграє фундаментальну роль також у культурній трансформації громад, забезпеченні доступу до медичних послуг та створенні інклюзивного середовища, що варто було б відобразити у дефініції.

2. Дисертант слушно наголошує на критичній необхідності формування стабільного та сприятливого нормативно-правового поля для розвитку соціального бізнесу, зокрема в межах сільських територій. Проте, на наш погляд, роботу збагатили б пропозиції, щодо імплементації іноземного досвіду у сфері інституціонального забезпечення, що автором досить змістовно та ретельно

описано у роботі.

3. Автор приділяє увагу досвіду країн Європейського Союзу у сфері стимулювання соціального підприємництва в аграрному секторі. Водночас наукова цінність та глибина дослідження могли б суттєво зрости за умови проведення системного порівняльного аналізу між практиками розвинених країн ЄС та країн із трансформаційною економікою. Виявлення специфіки регулятивної політики в умовах економічної нестабільності дозволило б краще адаптувати закордонні моделі до українських реалій.

4. Обґрунтовуючи стратегічну важливість трансформації інституцій підтримки соціального підприємництва на селі, дослідник залишив поза увагою питання економічної ефективності відповідних витрат. Доцільно було б навести розрахунки або прогнозні моделі, що б підтверджували економічну доцільність інвестування у розбудову такої інфраструктури підтримки.

5. Логістичний аспект розвитку соціально орієнтованого бізнесу висвітлено фрагментарно. Слід зауважити, що в контексті соціального підприємництва категорія «логістика» виходить далеко за межі суто фізичного переміщення сировини чи готової продукції; вона охоплює розбудову специфічних соціальних ланцюгів постачання, управління потоками знань та інтеграцію вразливих груп населення у виробничі цикли, що потребувало більш детального вивчення.

6. У роботі акцентується на важливості державної підтримки та грантових програм, проте недостатньо уваги приділено механізмам самофінансування та фандрайзингу безпосередньо в межах сільських громад. Наукову цінність дослідження підсилило б обґрунтування інструментів залучення локальних інвестицій або використання механізмів краудфандингу для запуску соціальних стартапів на селі, що зменшило б їхню залежність від зовнішніх донорів.

7. Дисертант розглядає соціальне підприємництво як інструмент інклюзії та відродження людського капіталу, але поза увагою залишився вплив цифровізації (діджиталізації) на розвиток таких структур. В умовах віддаленості сільських територій та обмеженого доступу до ринків збуту, розробка пропозицій щодо використання маркетплейсів, цифрових платформ для кооперації та систем електронного управління соціальними проектами могла б стати вагомим практичним доповненням роботи.

Оксана ФРОТЕР, рецензент, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Обґрунтування потенціалу соціального підприємництва як стратегічного інструменту розбудови сільської інфраструктури є одним із вагомих практичних результатів дослідження. Водночас доцільно було б конкретизувати механізм, за якого прибутки соціальних підприємств спрямовуються на відновлення та підтримку об'єктів соціальної сфери (освітніх, медичних, культурних), що дозволило б розглядати такий бізнес не лише як джерело самозайнятості, а й як інструмент сталого розвитку територіальних громад.

2. Автором ґрунтовно проаналізовано структуру сільськогосподарського виробництва за категоріями суб'єктів господарювання та доведено домінуючу

роль господарств населення у виробництві окремих культур. Водночас аналіз крафтового виробництва як одного з перспективних напрямів соціального підприємництва здійснено переважно описово. Доцільно було б конкретизувати, яким чином підтримка соціального підприємництва на базі домогосподарств може сприяти розвитку локальних крафтових брендів, що дозволило б підвищити додану вартість продукції та забезпечити самозайнятність сільського населення.

3. Дослідження трансформації КСВ у соціальне підприємство в умовах воєнного стану є одним із оригінальних аспектів другого розділу. Разом із тим запропоновані зовнішній і внутрішній вектори цього процесу потребують конкретизації через критерії розмежування. Визначення показників, за якими КСВ-ініціатива набуває статусу соціального підприємства, суттєво підвищило б прикладну цінність теоретичних положень роботи.

4. Автором порушено актуальне питання деградації та зникнення сільських поселень. Водночас пропозиції щодо нормативно-правового врегулювання статусу земель та майна занедбаних сільських територій не отримали достатнього обґрунтування. Розробка механізму залучення таких ресурсів як матеріальної бази для розвитку соціального підприємництва дозволила б не лише забезпечити правове визнання відповідних активів, а й створити конкретні передумови для відродження сільської місцевості.

5. У третьому розділі роботи автором деталізовано пропозиції щодо податкових преференцій для соціальних підприємств на сільських територіях, зокрема щодо видів пільг, конкретних ставок та умов їх застосування. Разом із тим зазначені матеріали викладено у додатках, тоді як основний текст розділу містить лише загальну характеристику фінансових інструментів стимулювання. Включення ключових параметрів запропонованого механізму безпосередньо до наукового викладу дозволило б органічно інтегрувати теоретичне обґрунтування з прикладним інструментарієм та посилило б доказовість висновків щодо ефективності державної підтримки розвитку соціального підприємництва.

6. У підрозділі 3.3 автором охарактеризовано методи залучення фінансових ресурсів соціальних підприємств (краудфандинг, фандрайзинг, грантові програми, кредитні інструменти). Водночас аналіз зазначених інструментів здійснено переважно в узагальненому вигляді, без урахування специфіки сільських громад різного типу. З огляду на суттєві відмінності між ними (рівень цифрової інфраструктури, фінансова грамотність населення, інституційна спроможність), доцільно було б розробити диференційовані рекомендації щодо застосування цих інструментів залежно від рівня розвитку громади, що значно підвищило б практичну цінність запропонованих рішень.

Інна ЧЕРНЕГА, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Юлія НЕСТЕРЧУК, науковий керівник, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємницьких та соціальних технологій, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ігорю СОКОЛЮКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Інна ЧЕРНЕГА